

NATIONELLT
BESÖKSORGAN
MOT TORTYR

RIKSDAGENS JUSTITIEOMBUDSMAN

DET NATIONELLA BESÖKSORGANET I KORTHET

- Riksdagens justitieombudsman är det nationella besöksorganet enligt det fakultativa protokollet till FN:s konvention mot tortyr.
- Besöksorganet genomför regelbundna inspektioner på ställen där personer hålls frihetsberövade.
- Inspektioner utförs till exempel vid fängelser, polisinrättningar, försvarsenheter för utlänningar, skolhem, barnskyddsanstalter och olika vårdinrättningar.
- Genom inspektionerna försöker man förebygga sådan behandling som är förbjuden enligt konventionen.
- Utifrån observationer under inspektionerna kan de övervakade ges rekommendationer.

FN:S KONTROLLMEKANISM MOT TORTYR

Tortyr och annan förnedrande behandling är förbjuden

Många internationella människorättskonventioner förbjuder tortyr och omänsklig behandling. FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning antogs år 1984.

För att stärka förbudet upprättades inom FN ett fakultativt protokoll (OPCAT) till konventionen som trädde i kraft internationellt år 2006.

Genom protokollet skapades en ny kontrollmekanism vars syfte är att förebygga tortyr och annan förnedrande behandling vid slutna anstalter.

Ett system med två nivåer

Kontrollmekanismen har två nivåer: FN:s underkommitté mot tortyr och de nationella besöksorganen i de stater som anslutit sig till tilläggsprotokollet.

Underkommittén och de nationella besöksorganen har rätt att besöka platser där personer hålls eller kan hållas frihetsberövade antingen på order eller uppmaning av en myndighet eller med myndighetens samtycke eller medverkan.

Justitieombudsmannen är besöksorgan i Finland

Justitieombudsmannen inledde sin verksamhet som nationellt besöksorgan i november 2014.

Organets hela officiella namn är Det nationella besöksorganet (NPM, National Preventive Mechanism) mot tortyr enligt det fakultativa protokollet till Förenta Nationernas (FN) konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (OPCAT, Optional Protocol to the Convention against Torture).

VAD GÖR DET NATIONELLA BESÖKSORGANET?

Inspektioner

Det nationella besöksorganet kan genomföra inspektioner på alla ställen där personer är eller kan hållas frihetsberövade.

Sådana platser är till exempel:

- fängelser
- polisinsrättningar
- förvarsenheter för utlännningar
- psykiatriska sjukhus
- skolhem, barnskyddsanstalter
- vårdinrättningar och boendeenheter för äldre personer och utvecklingsstörda
- förvaringslokaler ombord på fartyg och andra kommunikationsmedel
- förvaringslokaler vid offentliga tillställningar.

Inspektionerna kan genomföras med eller utan förhandsmeddelande.

Vid inspektionerna kan justitieombudsmannen använda sig av utomstående sakkunniga inom olika sektorer, t.ex. läkare.

Med anledning av inspektionerna kan justitieombudsmannen komma med rekommendationer i syfte att förbättra behandlingen av frihetsberövade personer.

Rekommendationerna publiceras på justitieombudsmannens webbplats www.ombudsman.fi

Initiativ och samarbete

Besöksorganet kan komma med förslag eller ge utlåtanden om lagstiftning som är under beredning.

Besöksorganet samarbetar med FN samt andra inhemska och internationella människorättsaktörer.

Justitieombudsmannen gör varje år upp en berättelse om sin verksamhet som nationellt besöksorgan.

BESÖKSORGANET HAR OMFATTANDE BEFOGENHETER

Besöksorganet har rätt att

- få tillträde till alla ställen där frihetsberövade personer förvaras
- få alla uppgifter och handlingar som berör frihetsberövade eller deras förhållanden
- träffa de frihetsberövade och samtala konfidentiellt med dem.

Lämnande av uppgifter till besöksorganet

För att sköta uppdraget som besöksorganet är det viktigt att besöksorganet får uppgifter om hur de frihetsberövade behandlas och om deras förhållanden i övrigt.

Enligt lagen får den som har lämnat uppgifter till det nationella besöksorganet inte påföras straff eller andra påföljder på grund av detta.

Identiteten hos den som lämnat uppgifter till besöksorganet får inte avslöjas utan samtycke av personen i fråga.

VAD SKER UNDER EN INSPEKTION?

Vad sker under en inspektion?

Vid inspektionerna gör justitieombudsmannen observationer kring frihetsberövade personers omständigheter och bemötande, diskuterar med anstaltens personal och träffar frihetsberövade personer personligen.

Vid inspektionerna kan justitieombudsmannen ge respons med anledning av de iakttagelser som gjorts samt ge vägledning och rekommendationer om hur verksamheten kunde förbättras i fråga om laglighet och god förvaltning.

Likaså kan man diskutera hur inspektionsobjektet kan förbättra sin verksamhet.

Efter inspektionen

Ett protokoll upprättas över inspektionen där observationer och rekommendationer antecknas.

Inspektionsobjektet kan ombes att inom en viss tid meddela vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de observationer som gjorts under inspektionen.

Besöksorganet följer också på eget initiativ upp hur rekommendationerna följs och gör vid behov fler besök.

FAKULTATIVT PROTOKOLL TILL KONVENTIONEN MOT TORTYR OCH ANNAN GRYM, OMÄNSKLIG ELLER FÖRNEDRANDE BEHANDLING ELLER BESTRAFFNING

INGRESS

De stater som är parter i detta protokol

som är övertygade om att skyddet för frihetsberövade personer mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning kan förstärkas med icke-rättsliga åtgärder av förebyggande natur, som grundas på regelbundna besök på platser där personer hålls frihetsberövade.

VAD ÄR TORTYR ELLER ANNAN GRYM, OMÄNSKLIG ELLER FÖRNEDRANDE BEHANDLING?

FN:s konvention mot tortyr definierar vad som är tortyr och omänsklig behandling.

Med tortyr, grym eller förnedrande behandling avses till exempel:

- att en person medvetet tillfogas allvarlig psykisk eller fysisk smärta eller lidande
- att en person behandlas förödmjukande och förnedrande eller att en person hålls under sådana omständigheter
- att myndigheterna försummar den frihetsberövades hälso- och sjukvård.

Förbudet mot tortyr, förnedrande och omänsklig behandling och bestraffning är absolut – undantag är inte tillåtna under några omständigheter.

Tortyr har allvarliga konsekvenser både för offret, offrets anhöriga och för samhället.

KONTAKTUPPGIFTER

POSTADRESS

Riksdagens justitieombudsman
00102 Riksdagen

BESÖKSADRESS

Justitieombudsmannens kansli
Arkadiagatan 3, Helsingfors

*(Riksdagens tillbyggnad
Lilla parlamentet)*

Öppet må–fre kl. 9–16

TELEFON

09 4321 *(riksdagens växel)*

E-POST

ombudsman@riksdagen.fi

SKYDDAD E-POST

Det är skäl att använda skyddad e-post när man skickar material som innehåller sekretessbelagda eller i övrigt känsliga uppgifter.

SKYDDAD E-POST:

<https://turvaposti.eduskunta.fi>

MOTTAGARE:

ombudsman@riksdagen.fi

FAX

09 432 2268

WEBBPLATS

Justitieombudsmannen
Nationellt besöksorgan
www.ombudsman.fi

FOTON

Pärmen
Sidor 4 och 6
Sida 7

Anssi Kähärä / Werklig
Riksdagen / Hanne Salonen
Ombudsmans kansli

